

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ 5 Κακό

Α_ΘΕ 5.2 Θάνατος

Βιώνοντας (υλικό δραστηριοτήτων):

Gustav Klimt, «Death and Life». Ανακτήθηκε από https://en.wikipedia.org/wiki/Death_and_Life (8/9/2016).

* * *

Michelangelo Buonarroti, «Pieta». Ανακτήθηκε από <http://www.robinurton.com/history/Renaissance/michelangelo.htm> (8/9/2016)

* * *

Hans Holbein, «The Ambassadors». Ανακτήθηκε από [https://en.wikipedia.org/wiki/The_Ambassadors_\(Holbein\)](https://en.wikipedia.org/wiki/The_Ambassadors_(Holbein)) (8/9/2016).

* * *

William-Adolphe Bouguereau, «The first mourning». Ανακτήθηκε από https://en.wikipedia.org/wiki/The_First_Mourning (8/9/2016).

* * *

Hans Baldung Grien, «The three ages of man and death». Ανακτήθηκε από https://en.wikipedia.org/wiki/The_Three_Ages_of_Man_and_Death (9/9/2016).

* * *

Pieter Bruegel, «The Triumph of Death». Ανακτήθηκε από https://en.wikipedia.org/wiki/The_Triumph_of_Death (9/9/2016).

* * *

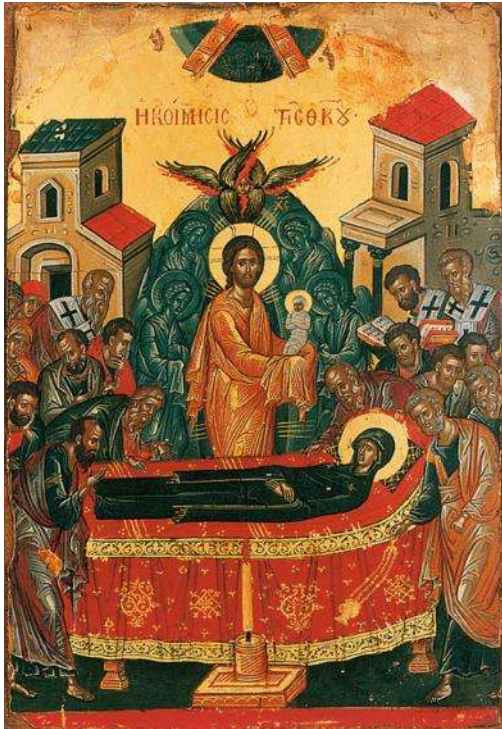
Νοηματοδοτώντας (υλικό δραστηριοτήτων):

Τι λοιπόν;

«Τι λοιπόν; Της ζωής μας το σύνορο
θα το δείχνει ένα ορθό κυπαρίσσι;
Κι απ' ό,τι είδαμε, ακούσαμε, αγγίξαμε
τάφου γη θα μας έχει χωρίσει;
Ό,τι αγγίζουμε, ακούμε και βλέπουμε,
τούτο μόνο Ζωή μας το λέμε;
Κι αυτό τρέμουμε μήπως το χάσουμε
και χαμένο στους τάφους το κλαίμε;
Σ' ό,τι αγγίζουμε, ακούμε και βλέπουμε
της ζωής μας ο κόσμος τελειώνει;
Τίποτε άλλο; Στερνό μας απόρριμα
το κορμί που σκορπιέται και λιώνει;
Κάτι ανέγγιχτο, ανάκουστο, αθώρητο
μήπως κάτω απ' τους τάφους ανθίζει
κι ό,τι μέσα μας κρύβεται αγνώριστο
μήπως πέρα απ' το θάνατο αρχίζει;
Μήπως ό,τι θαρρούμε βασίλεμα
γλυκοχάραμα αυγής είναι πέρα
κι αντί να 'ρθει μια νύχτα αξημέρωτη
ξημερώνει μι' αβράδιαστη μέρα;
Μήπως είναι η αλήθεια στο θάνατο
κι η ζωή μήπως κρύβει την πλάνη;
Ό,τι λέμε πως ζει μήπως πέθανε
κι είναι αθάνατο ό,τι έχει πεθάνει;»

Γ. Δροσίνης, 1859-1951.

* * *

Θεοφάνης ο Κρής, Κοίμηση της Θεοτόκου, Μονή Σταυρονικήτα, Άγ. Όρος.
Ανακτήθηκε από <http://akadimiabtagiasofia.blogspot.gr/> (9/9/2016).

* * *

Αναλύοντας (υλικό δραστηριοτήτων):

Πτώση

«Όταν ο Θεός έβαλε τον άνθρωπο στον παράδεισο του έδωσε αυτή την εντολή: “Απ' όλα τα δέντρα του κήπου μπορείς να τρως. Από το δέντρο όμως της γνώσης του καλού και του κακού να μη φας. Γιατί την ίδια μέρα που θα φας απ' αυτό, εξάπαντος θα γίνεις θνητός”...

Απ' όλα τα ζώα του αγρού, που είχε δημιουργήσει ο Κύριος ο Θεός, το φίδι ήταν το πιο πανούργο. Είπε λοιπόν το φίδι στη γυναίκα: “Αλήθεια είπε ο Θεός να μη φάτε από κανένα δέντρο του κήπου;”. Η γυναίκα του απάντησε: “Μπορούμε να φάμε καρπούς απ' όλα τα δέντρα, εκτός από κείνο που βρίσκεται στη μέση του κήπου. Ο Θεός είπε να μη φάμε τον καρπό του, ούτε καν να τον αγγίξουμε, για να μη γίνουμε θνητοί”. Τότε το φίδι είπε στη γυναίκα: “Όχι βέβαια! Δε θα γίνετε θνητοί. Όμως ο Θεός ξέρει ότι την ημέρα που θα φάτε απ' αυτό, θα ανοιχτούν τα μάτια σας και θα γίνετε σαν θεοί και θα γνωρίζετε το καλό και το κακό”.

Η γυναίκα είδε τους καρπούς του δέντρου που ήταν ωραίοι, φάνταζαν νόστιμοι και κέντριζαν μέσα της την επιθυμία να τους δοκιμάσει. Πήρε λοιπόν από τους καρπούς και έφαγε και έδωσε και στον άντρα της που ήταν μαζί της, και έφαγε

κι αυτός. Τότε άνοιξαν τα μάτια και των δύο και διαπίστωσαν ότι ήταν γυμνοί. Έραψαν, λοιπόν, φύλλα συκιάς και έφτιαξαν ενδύματα για να σκεπάσουν τη γύμνια τους. Το δειλινό άκουσαν το Θεό που περπατούσε στον κήπο και κρύφτηκαν. Τότε ο Θεός φώναξε τον Αδάμ και του είπε: “Αδάμ, πού είσαι;”. Εκείνος απάντησε: “Σε άκουσα στον κήπο, φοβήθηκα και κρύφτηκα, γιατί είμαι γυμνός”. Τότε είπε ο Θεός: “Ποιος σου είπε ότι είσαι γυμνός; Μήπως έφαγες από το δέντρο που σου είχα απαγορέψει να φας;”. Ο Αδάμ αποκρίθηκε: “Η γυναίκα που μου έδωσες, εκείνη μου πρόσφερε έναν καρπό και έφαγα”. Ο Κύριος ο Θεός ρώτησε τη γυναίκα: “Γιατί το έκανες αυτό;”. Εκείνη απάντησε: “Το φίδι με εξαπάτησε και έφαγα”.

Έτσι ο Κύριος ο Θεός έδωσε τον άνθρωπο από τον κήπο της Εδέμ, για να καλλιεργεί τη γη απ' την οποία είχε προέλθει».

Γριζοπούλου Όλγα, Καζλάρη Πηγή, *Θρησκευτικά Α΄ Γυμνασίου. Παλαιά Διαθήκη - Η προϊστορία του Χριστιανισμού*, Αθήνα: ΟΕΔΒ, σελ. 139.

* * *

Προέλευση του κακού

«Όσον αφορά στη φύση και την προέλευση του κακού πρέπει να διευκρινίσουμε ότι το κακό δεν υπάρχει ως δημιουργήμα και ο Θεός δεν ευθύνεται γι' αυτό. Υπάρχει ως διακοπή της σχέσης του κτιστού κόσμου με το Θεό, σχέση που είναι απαραίτητη για να παραμείνει ο κόσμος ζωντανός, αφού από μόνος του δεν έχει ζωή. Η διακοπή της σχέσης προέρχεται από τον άνθρωπο που ως «αυτεξούσιος» θέλησε να γίνει θεός χωρίς το Θεό. Έτσι επέλεξε τη διακοπή της σχέσης του με το Θεό που τον ζωοποιούσε και επιστρέφει στο μηδέν συμπαρασύροντας και την υπόλοιπη κτίση, αφού είναι ο ηγέτης της. Ο Θεός δε δημιουργεί το κακό, αλλά δίνει στον άνθρωπο τη δυνατότητα της επιλογής, αφού τον έχει δημιουργήσει με ελεύθερη βούληση (αυτεξούσιο) κι εκείνος επιλέγει να γίνει ίσος με το Θεό μέσω της ανυπακοής».

Δρίτσας, Δ., Μόσχος, Δ., Παπαλεξανδρόπουλος, Στ., *Χριστιανισμός και Θρησκευόμενα Β΄ Γενικού Λυκείου*, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», 2011, σελ. 100.

* * *

Ενανθρώπιση του Θεού

«Με την ενανθρώπιση του Υιού και Λόγου του Θεού καταπολεμείται ο θάνατος, συντρίβεται το κακό και δημιουργείται ένας νέος «καινός» άνθρωπος, που δεν κυριαρχείται από το θάνατο, δίνοντας στον άνθρωπο τη δυνατότητα να πολεμήσει εκείνος πλέον το κακό. Η Ανάσταση του Χριστού είναι το πρώτο γεγονός του ερχομού της Βασιλείας του Θεού, στην οποία το κακό και η βασική του συνέπεια, ο θάνατος, δε θα υπάρχουν πια... Εφόσον με την Ανάσταση του Χριστού «ο θάνατος δεν κυριεύει πια», είναι ευθύνη του ανθρώπου να συνδεθεί μ' Εκείνον, να φέρει τις συνέπειες της Ανάστασης σε όλες τις πτυχές της καθημερινότητας και να νικήσει κι ο ίδιος μαζί με το Χριστό το κακό. Αυτό γίνεται όταν συμμετάσχει στο θάνατο και την ανάσταση του Χριστού στο Βάπτισμα και τη θεία Ευχαριστία και ταυτόχρονα καταπολεμεί τα πάθη που τον υποδουλώνουν, αλλάζει τις άδικες κοινωνικές δομές, αγαπά και θυσιάζεται για τους συνανθρώπους του επανασυνδέεται σωστά με το φυσικό περιβάλλον».

Δρίτσας, Δ., Μόσχος, Δ., Παπαλεξανδρόπουλος, Στ., *Χριστιανισμός και Θρησκευόμενα Β' Γενικού Λυκείου*, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», 2011, σελ. 103-104.

* * *

Θρησκείες και θάνατος

«Αν οι θρησκείες βλέπουν το θάνατο αρνητικά και τη ζωή θετικά, ακόμη βαθύτερα βλέπουν το θάνατο ως αποτέλεσμα του κακού και τη ζωή ως αποτέλεσμα του καλού. Σε όλους τους κοσμογονικούς μύθους ο θάνατος εισέρχεται στον κόσμο μετά την είσοδο του κακού στον κόσμο. Αυτό επιφέρει την καταστροφή της αρχικής καλής κατάστασης και το θάνατο ως το χειρότερο αποτέλεσμά του. Οι θρησκείες δείχνουν με διάφορους τρόπους ότι το βασικό κακό είναι η τοποθέτηση κάποιου άλλου μεγέθους ως θεού στη θέση εκείνου που καθεμιά από αυτές θεωρεί ως Θεό, ο οποίος εκπροσωπεί το αγαθό. Το μέγεθος αυτό μπορεί να είναι ένα πράγμα ή μια κατάσταση, ένα ον ή μια ιδέα...

Ο τρόπος με τον οποίο υπερνικάται το κακό και ο θάνατος διακρίνει τις θρησκείες. Σε κάποιες, αυτό γίνεται μέσα από την υπέρβαση του κόσμου. Σε άλλες, η υπερνίκηση αυτή γίνεται μέσα από τη διάσωση του κόσμου. Οι πρώτες χαρακτηρίζονται συνήθως από αρνητική διάθεση προς τον κόσμο. Τυπικό δείγμα των πρώτων είναι ανατολικές θρησκείες, όπως ο Ινδουισμός. Τυπικό δείγμα των δεύτερων είναι ο Χριστιανισμός. Στο Χριστό συνυπάρχει η ολοκλήρωση της σχέσης ανθρώπου και Θεού με την κατάργηση του θανάτου. Το ίδιο αναμένεται να επεκταθεί στο τέλος της ιστορίας σε όλο το νέο κόσμο του Θεού».

Δρίτσας, Δ., Μόσχος, Δ., Παπαλεξανδρόπουλος, Στ., *Χριστιανισμός και Θρησκευόμενα Β' Γενικού Λυκείου*, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», 2011, σελ. 310-311.

* * *

Τέλος της ιστορίας και Ανάσταση

«Χριστιανισμός είναι η σειρά των πράξεων που κάνει ο Θεός μέσα στην ιστορία διά του δεύτερου προσώπου της Αγίας Τριάδας, προκειμένου να οδηγήσει τον κόσμο σε μια μόνιμη και στενή σχέση μαζί Του και ταυτόχρονα να τον σώσει από το θάνατο και να τον ανακαινίσει. Ο αναστημένος Χριστός είναι το πρώτο δείγμα αυτού του νέου κόσμου, στον οποίο η επανένωση με το Θεό έχει πραγματοποιηθεί και ο θάνατος έχει καταργηθεί. Στο τέλος της ιστορίας όλος ο κόσμος θα είναι έτσι. Αυτό το τέλος προσδοκά ο χριστιανός: ένα νέο κόσμο, αναδημιουργημένο, στον οποίο θα κυριαρχεί η ζωή και στον οποίο η δίψα για το απόλυτο θα σβήνει μέσα από τη μόνιμη και αδιατάρακτη στενή σχέση με το Θεό. Γι' αυτό ο Χριστιανισμός, με τον ορισμό που δώσαμε παραπάνω, αποσκοπεί βέβαια στην αποκατάσταση και ολοκλήρωση της σχέσης με το Θεό, αλλά ταυτόχρονα, επίσης, στη σωτηρία του κόσμου από το θάνατο. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο, σύμφωνα με τον Παύλο, η ανάσταση θεωρείται το κεντρικό γεγονός του Χριστιανισμού, τόσο που αυτός δε θα υπήρχε χωρίς την ανάσταση».

Δρίτσας, Δ., Μόσχος, Δ., Παπαλεξανδρόπουλος, Στ., *Χριστιανισμός και Θρησκευόμενα Β' Γενικού Λυκείου*, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», 2011, σελ. 317-318.

* * *

Ανάσταση

«Η Ανάσταση είναι, σύμφωνα με τη χριστιανική πίστη, όχι μόνο το επιστέγασμα σύνολου του έργου και της επίγειας ζωής του Χριστού, δεν είναι μόνο η μεγάλη απόδειξη, η μαρτυρία που έδωσε ο Θεός, είναι κάτι περισσότερο από αυτό: είναι το ίδιο το κέντρο και η ίδια η ουσία του χριστιανικού Ευαγγελίου... είναι η βάση πάνω στην οποία στηρίχτηκε ο Χριστιανισμός... Το κεντρικό θέμα του χριστιανικού κηρύγματος είναι: η Ανάσταση... Η Ανάσταση, η έκχυση της νικήτριας πραγματικότητας της αιώνιας ζωής, είναι το πραγματικό γεγονός που εκπλήρωσε τα όνειρα και τα οράματα της ανθρωπότητας».

Nicholas Arseniev, *Revelation of Life Eternal*, σ. 77-80. Στο Δρίτσας, Δ., Μόσχος, Δ., Παπαλεξανδρόπουλος, Στ., *Χριστιανισμός και Θρησκευάματα Β΄ Γενικού Λυκείου*, Ινστιτούτο Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «Διόφαντος», 2011, σελ. 319.